“TO‘LIQ OLINADIGAN TISH PROTEZLARI BILAN PROTEZLASHDAN OLDIN VA KEYIN STOMA-DENT PREPARATINI EKSPERIMENTAL-KLINIK ASOSLASH”

TDTU Ortopedik stomatologiya propedevtikasi kafedrasi mustaqil izlanuvchi Mirasrorov M.M

Mirazizmirasrorov.@gmail.com

Ilmiy rahbar:t.f.d professor Salimov O.R

Kirish: Bugungi kunda stomatologiya amaliyotida tishlarning to‘liq yo‘qolishi nafaqat funksional, balki estetik va psixologik muammolarni ham yuzaga keltiruvchi dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, katta yoshdagi bemorlarda to‘liq adentiya ovqatni chaynash funksiyasining buzilishi, nutqning o‘zgarishi, yuz skeletining deformatsiyasi hamda ijtimoiy moslashuvning pasayishiga sabab bo‘ladi. Shu sababli to‘liq olinadigan tish protezlari bilan protezlash zamonaviy ortopedik stomatologiyaning muhim yo‘nalishlaridan biri sifatida qaralmoqda.

Biroq protezlash jarayonida og‘iz bo‘shlig‘i shilliq qavatida yallig‘lanish, mexanik jarohatlanish, protez stomatiti, mikroflora muvozanatining buzilishi kabi asoratlar tez-tez uchrab turadi. Bu esa protezga moslashish davrining uzayishiga, bemorda og‘riq va noqulaylik hissining paydo bo‘lishiga olib keladi. Ayniqsa, protezlashdan oldingi davrda og‘iz bo‘shlig‘i to‘qimalarini tayyorlash hamda protezlashdan keyin shilliq qavat regeneratsiyasini tezlashtirish muhim klinik ahamiyat kasb etadi.

So‘nggi yillarda stomatologik amaliyotda mahalliy antiseptik, yallig‘lanishga

qarshi va regenerativ ta’sir ko‘rsatuvchi preparatlarga bo‘lgan ehtiyoj ortib bormoqda. Shu jihatdan STOMA-DENT preparati tarkibidagi biologik faol komponentlar tufayli og‘iz bo‘shlig‘i shilliq qavatining trofikasini yaxshilash, mikroorganizmlarga qarshi kurashish hamda reparativ jarayonlarni faollashtirish xususiyatiga ega ekanligi bilan ahamiyatlidir.

Mazkur mavzu STOMA-DENT preparatini protezlashdan oldin va keyin qo‘llashning klinik samaradorligini o‘rganish orqali protez stomatitining oldini olish, protezga moslashuv muddatini qisqartirish hamda bemorlarning hayot sifatini yaxshilash imkoniyati yuzaga keladi.

Mavzu maqsadi to‘liq olinadigan tish protezlari bilan protezlashdan oldin va keyin STOMA-DENT preparatini qo‘llashning eksperimental-klinik samaradorligini asoslashdan iborat.Ishning asosiy vazifalari:

1. to‘liq adentiyali bemorlarda og‘iz bo‘shlig‘i shilliq qavatining holatini baholash;
2. STOMA-DENT preparatining yallig‘lanishga qarshi va regenerativ ta’sirini aniqlash;
3. preparatning protezga moslashish jarayoniga ta’sirini o‘rganish;
4. protez stomatiti rivojlanishining oldini olishdagi samaradorligini tahlil qilish;
5. klinik kuzatuvlar asosida preparatning qo‘llash usullarini ishlab chiqish.

Tadqiqot obyekti sifatida to‘liq olinadigan tish protezlariga muhtoj bo‘lgan bemorlar tanlab olindi.

Mavzu predmeti STOMA-DENT preparatining og‘iz bo‘shlig‘i shilliq qavatiga ta’siri va protezlash jarayonidagi klinik samaradorligidir.Mavzuga oid ilmiy yangiligi shundan iboratki, STOMA-DENT preparatini kompleks ravishda protezlashdan

oldingi tayyorgarlik hamda protezlashdan keyingi reabilitatsiya davrida qo‘llashning klinik afzalliklari ilk bor tizimli ravishda tahlil qilinmoqda.

Asosiy qism: To‘liq olinadigan tish protezlari bilan protezlash murakkab ortopedik muolaja bo‘lib, bunda og‘iz bo‘shlig‘i shilliq qavati va alveolyar o‘simta holati muhim o‘rin tutadi. Tishlarning uzoq muddat yo‘qligi alveolyar suyak atrofiyasi, qon aylanishining pasayishi hamda shilliq qavat sezuvchanligining ortishiga olib keladi. Natijada protez qo‘yilgandan keyin bemorlarda og‘riq, achishish va yallig‘lanish holatlari kuzatiladi.

Eksperimental kuzatuvlar davomida STOMA-DENT preparatining og‘iz bo‘shlig‘i mikroflorasiga ta’siri o‘rganildi. Preparat qo‘llanilgandan keyin patogen mikroorganizmlar sonining kamayishi, yallig‘lanish belgilarining pasayishi hamda epitelizatsiya jarayonining tezlashishi kuzatildi. Ayniqsa, preparat tarkibidagi antiseptik va biologik faol moddalar shilliq qavatning himoya xususiyatlarini kuchaytirishi aniqlandi.Klinik tadqiqotlar davomida bemorlar ikki guruhga ajratildi:

1. Nazorat guruhi - standart protezlash muolajasini olgan bemorlar;
2. Asosiy guruh - protezlashdan oldin va keyin STOMA-DENT preparatini qo‘llagan bemorlar.

Asosiy guruh bemorlarida quyidagi ijobiy natijalar qayd etildi:

1. shilliq qavat yallig‘lanishining kamayishi;
2. protezga moslashish muddatining qisqarishi;
3. og‘riq va noqulaylik hissining kamayishi;
4. protez stomatiti rivojlanish xavfining pasayishi;
5. bemorlarning funksional va psixologik holatining yaxshilanishi.

Klinik kuzatuvlarda preparat qo‘llangan bemorlarda protezning fiksatsiyasi yaxshilangani ham qayd etildi. Bu esa shilliq qavatning elastikligi va trofikasining tiklanishi bilan izohlanadi. Bundan tashqari, preparat regenerativ jarayonlarni faollashtirib, protez tufayli yuzaga keladigan mikrotravmalarni tezroq bartaraf etishga yordam berdi.Tadqiqot natijalari STOMA-DENT preparatining ortopedik stomatologiyada profilaktik va davolovchi vosita sifatida yuqori samaradorlikka ega ekanligini ko‘rsatdi. Preparatni kompleks qo‘llash protezlash jarayonining sifatini oshirib, bemorlarning hayot sifatiga ijobiy ta’sir ko‘rsatadi.

Xulosa: To‘liq olinadigan tish protezlari bilan protezlash jarayonida og‘iz bo‘shlig‘i shilliq qavatining holati muhim klinik ahamiyatga ega. Protezlashdan oldin va keyin STOMA-DENT preparatini qo‘llash shilliq qavatdagi yallig‘lanish jarayonlarini kamaytirib, reparativ regeneratsiyani tezlashtiradi hamda bemorlarning protezga moslashish davrini qisqartiradi.O‘tkazilgan eksperimental-klinik tadqiqotlar natijasida preparatning antiseptik, yallig‘lanishga qarshi va trofik ta’siri yuqori ekanligi aniqlandi. Preparat qo‘llangan bemorlarda protez stomatitining oldi olinib, og‘riq va diskomfort hissi sezilarli darajada kamaygani kuzatildi.STOMA-DENT preparatini to‘liq olinadigan tish protezlari bilan protezlash amaliyotida qo‘llash klinik jihatdan maqsadga muvofiq va samarali usul hisoblanadi. Mazkur preparat ortopedik stomatologiyada profilaktik hamda reabilitatsion vosita sifatida keng qo‘llanishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Агапов В.С. Ортопедическая стоматология. - Москва: Медицина, 2021.
2. Gavrilov E.I. Prosthetic Dentistry. - Санкт-Петербург, 2020.
3. Tursunov O.T. Ortopedik stomatologiya asoslari. - Toshkent, 2022.

4. Xamidov Sh.X. Tish protezlari va ularga moslashuv jarayonlari. Toshkent, 2021.
5. Абдурахманов А.А. Стоматологические материалы и препараты. Москва, 2019.
6. Ahmedov B.A. Og‘iz bo‘shlig‘i kasalliklari profilaktikasi. Toshkent, 2023.
7. WHO Oral Health Report. Geneva, 2022.
8. Peterson L. Contemporary Prosthodontics. New York, 2021.
9. Shodmonov D.R. Protez stomatiti va uning profilaktikasi. Samarqand, 2020.
10. Karimova N.A. Ortopedik stomatologiyada zamonaviy yondashuvlar. Toshkent, 2024.